

Ylöjärven kaupungin opiskeluhuollon suunnitelma

1.8.2026 alkaen

Sisällys

1.	Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista.....	3
2.	Koulu yhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi	4
2.1	Oppilaiden/opiskelijoiden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset	4
2.2	Koulu kohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat.....	4
2.3	Poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta.....	6
2.4	Suunnitelma tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseen ja käyttöön puuttumiseen.....	7
2.5	Yhteistyö ja käytänteet koulu ympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	7
3.	Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)	8
3.1	Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan oppilaan/opiskelijan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhoito, kuraattori- ja psykologipalvelut).....	8
3.2	Yksittäisen oppilaan/opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen.....	9
3.3	Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokisterille.....	11
3.4	Tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan/opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	12
3.5	Opettajan antama arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa laajaa terveystarkastusta varten luokilla 1, 5 ja 8 (ml. suostumuksen hankkiminen).....	12
3.6	Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet esi- ja perusopetuksessa	12
4.	Yhteistyön järjestäminen oppilaiden/opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden/opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa.....	13
4.1	Oppilaiden/opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen	14
4.2	Oppilaitoksen opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	14
4.3	Opiskeluhoollon moniammatillinen yhteistyö oppimisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä.....	15
4.4	Yhteistyö muiden oppilaiden/opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi.....	16
4.5	Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille/opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	16
5.	Suunnitelmat oppilaiden/opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma.....	17

LIITE 1 Ylöjärven kaupungin perusopetuksen ohjeistus läsnäolon tukemiseen, poissaolojen seuraamiseen ja poissaoloihin puuttumiseen

LIITE 2 Ylöjärven lukion ohje poissaolojen seuraamiseen ja niihin puuttumiseen

LIITE 3 Ylöjärven kaupungin suunnitelma tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseen ja käyttöön puuttumiseen

LIITE 4 Ylöjärven lukion toimintaohje päihdetilanteissa

LIITE 5 Lääkehoidon suunnitelman lomake

LIITE 6 Ylöjärven kaupungin suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden oppilaiden ja koulu yhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa.

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arvioissa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arvioissa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, oppimisen tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotasaustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arvioissa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Opetuksen järjestäjän arvioissa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

Ylöjärven kaupunki

Vähimmäistarve resurssille on opiskeluhuollon lakisääteiset työntekijämäärät oppilaita kohti: enintään 670 opiskelijaa / kuraattori, enintään 780 opiskelijaa / koulupsykologi, suositus on esiopetuksessa 320 lasta/ terveydenhoitaja, perusopetuksessa 460 oppilasta/terveydenhoitaja, toisella asteella 570 opiskelijaa/terveydenhoitaja, esiopetuksessa 2270 lasta/lääkäri, perusopetuksessa 2100 oppilasta/lääkäri ja toisella 1800 opiskelijaa/lääkäri.

Opiskeluhuollon tarvetta lisää lastensuojeluyksiköiden määrä, joita Ylöjärvellä on useampia. Resurssin jaossa tulee ottaa huomioon myös työntekijän toimipisteiden määrä. Koulun yhteisöllinen opiskeluhoito ei saa heikentyä siitä, että työntekijällä on useampi työpiste.

Kunnallisessa opiskeluhuollon ohjausryhmässä tarkastellaan vuosittain Pirkanmaan hyvinvointialueen resurssien käyttöä ja riittävyttä.

2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa esiopetuksen, perusopetuksen ja lukion toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden/opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoolto) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielen-terveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista.

2.1 Oppilaiden/opiskelijoiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset

Ylöjärven kaupunki

Ylöjärvellä kouluissa seurataan oppilaiden/opiskelijoiden ja kouluyhteisön hyvinvointia koulukoh- taisesti erilaisten kyselyiden ja arviointien avulla. Kouluilla käsitellään yhteisöllisessä opiskelu- huoltoryhmässä Kouluterveyskyselyn, Tea-viisarin ja lukuvuosittain laajojen terveystarkastusten koonnit. Peruskouluissa käsitellään myös Move-mittauksien tulokset.

Kouluympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus toteutetaan neljän vuoden välein. Myös muut toimijat, kuten Lupa- ja valvontavirasto, voivat järjestää tarkastuksia kouluille.

2.2 Koulukohtaisten opiskeluhooltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Ylöjärven kaupunki

Oppilaitoskohtaista yhteisöllistä opiskeluhooltoryhmää johtaa Ylöjärven kaupungin peruskou- luissa oppilaitoksen rehtori/apulaisrehtori ja lukiossa apulaisrehtori. Yhteisölliseen opiskeluho-oltoryhmään kuuluvat vähintään koulupsykologi, koulukuraattori, terveydenhoitaja, opettajien edustaja, oppilaiden/opiskelijoiden edustaja ja huoltajien edustaja. Tarvittaessa kutsutaan muita asiantuntijoita, esimerkiksi kouluyhteisöohjaaja ja esiopetuksen edustajia.

Oppilaitos ja esiopetusyksikkö tarkentavat lukuvuosisuunnitelmassaan seuraavat asiat:

- ryhmän kokoonpano
- kokoontumisaikataulu

- käytänteet, painopisteet ja toteuttamisen suunnitelma
- yhteistyö esiopetuksen/koulun kanssa
- toiminnan arviointi
- mahdolliset muut yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteuttavat ryhmät, kuten ruokalatoimikunta

Esiopetusyksikkökohtaisen opiskeluhoitoryhmän johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Esiopetusyksikön yhteisöllistä opiskeluhoitoryhmää johtaa varhaiskasvatussyksikön johtaja. Yhteisöllisen opiskeluhoiton kokouksiin osallistuvat varhaiskasvatuksen opettajien, lastenhoitajien, koulukuraattorien, koulupsykologien, terveydenhuollon, lasten sekä huoltajien edustus käsiteltävän asian mukaan. Kokouksissa on toteuduttava monialainen työskentely. Asian käsittelyyn voi tarpeen mukaan osallistua muiden asiantuntijoiden tai yhteistyötahojen edustajat.

Esiopetusryhmän yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa syys- ja kaksi kertaa kevätkaudessa. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa voidaan toteuttaa myös muissa ryhmissä kuin esiopetusyksikön yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä.

Yhteisöllisen opiskeluhoiton toimintatavat esiopetuksessa

- esiopetusympäristön hyvinvointia, terveellisyttä, esteettömyyttä ja turvallisuutta lisäävät toimet
- esiopetuksen järjestäminen hyvinvointia ja mielenterveyttä tukevin toimina
- lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä ryhmien toiminnan edistäminen
- kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäisevät ja vähentävät toimet
- oppimisen etenemistä edistävät toimet
- huoltajien osallisuutta lisäävät toimet
- terveellisiä elintapoja edistävät toimet
- lasten osallisuutta edistävät toimet
- pedagogiset menetelmät ja opiskeluhoiton yhteys esiopetuksen toteuttamiseen
- yhteistoiminta esiopetuksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- riskien ennakointi ja vaaratilanteisiin varautuminen
- yksittäistä lasta koskevan monialaisen opiskeluhoitotyön sekä opiskeluhoitopalveluiden tarpeen, toteutumisen ja toimintatavan seuranta, arviointi ja kehittäminen.

Lasten osallisuus esiopetuksessa

Lapsi on osallisena esiopetussuunnitelmansa laadinnassa kertomalla tai ilmaisemalla mielipiteitään ja toiveitaan yksilöllisesti sekä arvioimalla toimintaa erilaisilla tavoilla.

Esiopetusryhmän lukuvuosisuunnitelman laadinnassa, arvioinnissa ja toteutuksessa huomioidaan lasten ajatuksia ja toiveita havainnoimalla lasten leikkejä ja keskustelemalla heidän kanssaan. Lasten kanssa keskustellaan yhteisistä toimintatavoista ja laaditaan lasten kanssa säännöt. Yksikön lukuvuosisuunnitelmaan laitetaan päivämäärä, milloin säännöt on laadittu.

Huoltajien osallisuus esiopetuksessa

Luottamuksen pohja huoltajien kanssa luodaan päivittäisessä vuorovaikutuksessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö kannustaa huoltajia osallistumaan yhteiseen suunnitteluun ja arviointiin sekä tukee huoltajia keskinäisessä verkostoitumisessa.

Huoltajien toivotaan antavan palautetta varhaiskasvatuksen toiminnasta ja lapsen yksilöllisistä tarpeista. Palaute käsitellään ja siihen vastataan. Toimintaa arvioidaan ja kehitetään saadun palautteen pohjalta. Yhteistyön toimivuutta ja kehittämistä arvioidaan säännöllisesti asiakastytyväisyysskyselyllä. Huoltajille tiedotetaan tuloksista ja niitä hyödynnetään toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä.

Esiopetuskuljetukset

Esiopetushenkilöstö vastaa lapsista heidän noustuaan autosta ja päivän päätyttyä siihen asti, kun he nousevat autoon. Huoltajat vastaavat lapsesta siihen asti, että lapsi pääsee turvallisesti kotoa autoon ja autosta kotiin. Vanhempien tulee saattaa lasta, kunnes hän oppii itse kulkemaan ja huomioimaan liikennettä. Liikennöitsijä vastaa lapsista kuljetuksen ajan.

Esiopetusta antava yksikkö kirjaa lukuvuosisuunnitelmaansa kuvauksen esiopetusryhmän kuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevasta toiminnasta, jos ryhmässä on kuljetettavia lapsia.

2.3 Poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta

Ylöjärven kaupunki

Ylöjärven perusopetuksen poissaolo-ohjeistus on liitteenä (Liite 1). Opetussuunnitelman luvun 5.1 täydennykset löytyvät koulukohtaisista opetussuunnitelmista. Ylöjärven lukion ohje poissaolojen seuraamiseen ja niihin puuttumiseen on kuvattu liitteessä 2.

Poissaolot esiopetuksesta

Perusopetuslain 35 § muutos korostaa esiopetukseen osallistumisen säännöllisyyttä. Osallistumisen säännöllisyys on tärkeää esiopetuksen tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) määrätään, että opettaja, huoltajat ja esiopetuksen toteuttamiseen osallistuva henkilöstö huolehtivat yhteistyössä lapsen säännöllisestä osallistumisesta.

Lasten esiopetukseen osallistumista seurataan esiopetuksen yksiköissä. Huoltajat ilmoittavat sairauspoissaoloista sekä pyytävät lupaa muista syistä johtuviin poissaoloihin. 1–5 päivän poissaoloista ilmoitetaan esiopettajalle ja yli viiden päivän poissaoloon haetaan lupa kirjallisesti tai sähköisesti päiväkodin johtajalta.

Esiopetusta antava yksikkö kirjaa toimintatavan poissaolojen seuraamiseen esiopetusryhmässä ja niihin puuttumisen lukuvuosisuunnitelmaansa.

2.4 Suunnitelma tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseen ja käyttöön puuttumiseen

Ylöjärven kaupunki

Ylöjärven kaupungin suunnitelma tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseen ja käyttöön puuttumiseen on liitteenä (Liite 3). Lukion toimintaohje päihdetilanteissa on liitteessä 4.

2.5 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta. Tehtävää toteutetaan tarkastamalla oppilaitokset kolmen vuoden välein (terveydenhuoltolaki 1326/2010). Muilla viranomaisilla on velvollisuus osallistua tarkastuksen yhteistyöhön.

Tarkastus jakaantuu:

1. Terveystarkastajan suorittamaan Terveystarkastuslain (763/1994) mukaiseen suunnitelmalliseen tarkastukseen. Tästä osiosta pöytäkirjan laatii terveystarkastaja.
2. Terveystarkastuslain 1326/2010 mukaisen osuuden hoitavat rehtori ja kouluterveydenhoitaja kunkin kunnan omilla kaavakkeillaan. Tarkastuksesta laaditaan muistio.

Tarkastusta varten yhteydenoton tekee terveystarkastaja. Oppilaitokselle tarkastukseen koontuvat rehtori, kouluterveydenhoitaja, työsuojelupäällikkö, työsuojeluvastuuhenkilö, koulukiinteistön omistajan edustaja, työterveyshoitaja ja terveystarkastaja. Rehtori yhdessä kouluterveydenhoitajan kanssa (tai terveystarkastaja) esittää ryhmälle ajankohdan tarkastuksen toteuttamiselle.

Muita viranomais tarkastuksia tehdään tarvittaessa yhteydenottojen perusteella tai suunnitelman mukaisesti (esim. palotarkastukset).

SELVITYS/TARKASTUS	MITEN USEIN	LOMAKKEISTO	VASTUUHENKILÖ
Työpaikan riskien arviointi (työsuojelu)	5 vuoden välein (päivitys vuosittain)	Sähköinen riskienarviointijärjestelmä Granite	työsuojelu ja rehtori/yksikön johtaja + henkilöstö
Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin selvitys (THL)	4 vuoden välein	Ylöjärven Excel-lomake	Rehtori/yksikön johtaja, terveystarkastaja, kiinteistöhoito + henkilöstö
Palotarkastus (Pelastuslaitos)	joka toinen vuosi	pelastuslaitos	paloviranomainen, rehtori/yksikön johtaja ja kiinteistöhoito

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta/opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (MAR). Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään oppilaan/opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina oppilaan/opiskelijan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan/opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamiseen, saamiseen ja salassapitoon liittyviä säännöksiä.

3.1 Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan oppilaan/opiskelijan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhoito, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Ylöjärven kaupunki

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan/opiskelijan ja huoltajan kanssa sekä oppilaan/opiskelijan suostumuksella. Lähtökohtana on oppilasta/opiskelijaa arvos-

tava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon oppilaan/opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhooltoon liittyvissä kysymyksissä. Oppilaalle/opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen oppilaan/opiskelijan oikeuksista opiskeluhoollissa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä.

Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salsapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhoollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 23 § 2 mom.)

Oppilas/opiskelija ohjautuu Ylöjärvellä yksilöllisiin opiskeluhooltopalveluihin monella eri tavalla: Oppilas/opiskelija voi itse olla yhteydessä. Huoltajat ja opetushenkilöstö voivat olla yhteydessä yksilöllisiin opiskeluhooltopalveluihin. Myös monialaisessa asiantuntijaryhmässä voidaan päättää hakeutumisesta yksilöllisen opiskeluhoollon palveluihin. Psykologi- ja kuraattoripalveluihin hakeutumisessa pyritään käyttämään kirjallista lomaketta.

Terveystarkastajat tiedottavat huoltajia ja oppilaita/opiskelijoita terveystarkastuksista. Terveystarkastajat kertovat eri koulujen toimintatavoista akuuttiasioissa kunkin koulun kohdalla erikseen.

Esiopetusryhmät jakavat elokuussa huoltajille kaupungin kotisivulta löytyvä Ylöjärven esiopetuksen tuen ja opiskeluhoollon palvelut -lomake. Opiskeluhooltoasiat kerrotaan huoltajille vanhempainilloissa ja lapsen oppimissuunnitelmakeskusteluissa syksyllä. Huoltajia kehoitetaan ottamaan tarvittaessa yhteyttä lapsensa esiopetusryhmän opettajaan, joka ohjaa heidät oikeaan palveluun.

3.2 Yksittäisen oppilaan/opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Ylöjärven kaupunki

Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto voi olla tarpeellista oppilaan/opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon tuen järjestämiseksi. Yksittäisen oppilaan/opiskelijan monialaista opiskeluhoolltoa toteutetaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Oppilaat/opiskelijat ja huoltajat ovat vahvasti osallisina yksilökohtaisessa opiskeluhoollotyössä. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon monialaisen ryhmä voi kokoontua oppilaan/opiskelijan, huoltajan tai opetushenkilöstön pyynnöstä tai opiskeluhoollon henkilöstön aloitteesta.

Kaavio 1: Monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen.

Kaavioon 1 on koottu monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamisen toimintavaiheet:

1. Jos tarvitaan monialaista asian tarkastelua, ehdota oppilaalle/opiskelijalle ja/tai huoltajalle monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamista.
2. Saatuasi suostumuksen ryhmän kokoamiseen, sovi oppilaan/opiskelijan ja huoltajan kanssa ketä kutsutaan paikalle. Soita tai laita Wilma-viesti kutsutuille ja ehdota sopivaa aikaa.

3. Yleensä kokoonkutsuja on vastuhenkilö, joka vastaa prosessin etenemisestä sekä yhteisistä palaveriteistä koskevista kirjauksista opiskeluhoitokertomukseen. Kirjaukset tehdään Wilmaan Muistioiden alle, valikosta valitaan monialaisen asiantuntijaryhmän muistio. Esiopetuksen osalta kirjaukset tehdään Ylönetistä löytyvään opiskeluhoitokertomuslomakkeeseen.
4. Kysy tapaamisen alussa oppilaan/opiskelijan ja/tai hoitajan suostumus ryhmän jäsenten läsnäoloon. Kirjaa lupa monialaisen asiantuntijaryhmän muistioon rastittamalla suostumuskohdat. Tapaamiseen voi osallistua esim. oppilaan/opiskelijan läheisiä tai opiskeluhoitokertomuksen yhteistyötahoja oppilaan/opiskelijan tai hoitajan suostumuksella, kirjaa heidät kohtaan Muut osallistujat.
5. Kirjaa tapaamisen aikana nousseet huolenaiheet, toimenpiteet ja suunnitelmat muistioon numeroiden. Kirjaa sovitut asiat Wilman muistioon / esiopetuksen opiskeluhoitokertomukseen yhteistyössä läsnäolijoiden kanssa. Sopikaa seurantalaverista.
6. Toimi omalta osaltasi tehdyn suunnitelman mukaan. Hoitajalle ja/tai II-asteella olevalle opiskelijalle annetaan lukuoikeus muistioon Wilmassa. Hoitajalle kirjaukset näkyvät Tuki-sivun alla. Esiopetuksen osalta hoitajalta pyydetään lupa opiskeluhoitokertomuksen tietojen siirtoon kouluun siirryttäessä. Opiskeluhoitokertomusta ja suostumuslomaketta säilytetään päiväkodin/esiopetusyksikön lukitussa kaapissa ja niihin on lukuoikeus vain asiantuntijaryhmän jäsenille.

Oppilaitokset tarvittaessa tarkentavat monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhoitokertomuksen (MAR) tehtävät:

- yleinen suunnittelu
- kehittäminen
- oppilaan/opiskelijan ohjaaminen palveluihin
- arviointi

Huolen kirjaaminen sekä oppilaan/opiskelijan ja/tai hoitajan kieltäytyminen yksilökohtaisesta opiskeluhoitokertomuksesta

- Opetushenkilökunnalla ja opiskeluhoitokertomuksen henkilökunnalla on velvollisuus ottaa huomioon omat huoli oppilaan/opiskelijan ja/tai hoitajan kanssa puheeksi. Opiskeluhoitokertomuksen palveluiden ottaminen vastaan perustuu vapaaehtoisuuteen. Mikäli oppilas/opiskelija ja/tai hoitaja ei ota opiskeluhoitokertomuksen palveluita vastaan, asia pyydetään pääsääntöisesti kirjallisesti todentamaan. Se, että oppilas/opiskelija ja/tai hoitaja ei ota vastaan opiskeluhoitokertomuksen palveluita, kirjataan oppilastietojärjestelmä Primukseen ja esiopetuksen osalta suostumuslomakkeeseen. Kieltäytyminen johtaa asian etenemiseen tarvittaessa lastensuojelun kautta (huoli-ilmoitus).

3.3 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokertomukselle

Ylöjärven kaupunki

Yksilölliset opiskeluhoitokertomukset laaditaan yllä olevan kaavion mukaisesti Wilmaan. Arkistointiaika yksilöllisten opiskeluhoitokertomusten osalta on säädösten mukainen: 30 vuotta. Rekisterin pitäjänä on Kasvatus- ja opetuslautakunta.

Esiopetuksen opiskeluhuoltokertomusta ja suostumuslomaketta säilytetään päiväkodin/esiope-
tussyksikön lukitussa kaapissa ja niihin on lukuoikeus ainoastaan asiantuntijaryhmän jäsenillä.

3.4 Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppi- laan/opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Ylöjärven kaupunki

Oppilas/opiskelija ohjataan koulupäivän epäämisen tai kurinpitotoimien yhteydessä koulun opis-
keluhuollon henkilöstön palveluihin. Rehtori voi huoltajan ja oppilaan/opiskelijan kanssa sopia
myös muihin yksilökohtaisiin palveluihin ohjaamisesta, mikäli esimerkiksi oppilaalla/opiskelijalla
on hoitosuhde yksilökohtaisiin palveluihin. Määräaikaisen erottamisen yhteydessä koulu tekee
tarpeen mukaan lastensuojeluilmoituksen. Lisäksi ilmoitus tehdään tarpeen mukaan peruskou-
luissa oppilaan kirjallisesta varoituksesta.

3.5 Opettajan antama arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista kou- lussa laajaa terveystarkastusta varten luokilla 1, 5 ja 8 (ml. suostumuksen hankkiminen)

Ylöjärven kaupunki

Ylöjärvellä käytetään Terveyden- ja hyvinvointilaitoksen lomaketta opettajan antamaan oppilaan
selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavaan arvioon laajaa terveystarkastusta varten. Suostumus
kysytään oppilaiden huoltajilta sekä 8. luokilla oppilailta. Suostumuksen kysymisestä vastaa
kouluterveydenhoitaja.

3.6 Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoit- tamisen käytänteet esi- ja perusopetuksessa

Ylöjärven kaupunki

Huoltajan vastuulla on ilmoittaa oppilaan erityisruokavalioista suoraan koulun keittiölle. Ilmoitus
tapahtuu kaupungin verkkosivuilta löytyvillä lomakkeilla.

Jos oppilas tarvitsee ruokailunsa tukemiseen ns. turvaruokailua, tarvitaan turvaruuan toteuttami-
seen ravitsemusterapeutin laatima selvitys.

Ylöjärvellä käytetään lääkehoidon suunnitelman lomaketta (Liite 5). Lääkehoidon suunnitelmat
säilytetään koulun päättämässä paikassa tietosuoja huomioon ottaen. Suunnitelmasta tiedote-
taan lääkehoidon suunnitelman laatimisen yhteydessä sovitulla tavalla.

Erityisruokavalio ja lääkehoito esiopetuksessa

Huoltaja ilmoittaa kaikki huollettavansa ruokavalioon liittyvät asiat erillisellä lomakkeella. Ilmoituksen liitteeksi toimitetaan tarvittaessa lääkärin- tai terveydenhoitajan todistus, joka toimitetaan koulun ruokahuollolle.

Lapsen lääkehoito toteutetaan aina ensisijaisesti kotona. Lapselle annetaan esiopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa lääkärin hänelle määräämiä lääkkeitä (reseptilääke tai erikseen sovitusti terveydenhuollon ammattilaisen kirjallisen ohjeen mukaan itsehoitolääke), jotka on määrätty jatkuvaan käyttöön ja joiden annosteluajaksi on määrätty päiväaika tai lääkkeitä ei voida muuna aikana antaa kotona.

Lapsen lääkehoitosuunnitelma tehdään pitkäaikaissairautta sairastaville ja sitä kautta säännöllistä lääkitystä tarvitseville lapsille ennen esiopetuksen alkua yhteistyössä huoltajien kanssa. Suunnitelmaa tulee soveltuvin osin käyttää apuna selkeyttämään myös lyhytaikaisissa, välttämättömissä lääkehoitotapauksissa. Lääkehoitosuunnitelma liitetään osaksi lapsen esiopetussuunnitelmaa ja huomioidaan yksikön omassa turvallisuussuunnitelmassa.

Turvallinen lääkehoito edellyttää tiivistä yhteistyötä esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen sisällä mm. päivystystilanteissa. Ongelmatilanteet lääkeshoidossa hoidetaan aina ensisijaisesti tapahtumapaikkana olleessa yksikössä.

Esiopetusryhmän lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan

- Esiopetusryhmän käytännöt lapsen ohjaamisessa opiskeluhoitopalveluihin
- Esiopetusryhmässä käytettävät menettelytavat asiantuntijaryhmän kokoamisessa ja suostumuksen hankkimisessa
- Opiskeluhoitokertomusten laatimisen ja säilyttämisen menettelytavat esiopetusryhmässä
- Lapsen erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen esiopetusryhmässä

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden/opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden/opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien koulu yhteisössä ja esiopetusyksiköissä työskentelevien sekä opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden/opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen tiedottamisessa, suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollon keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen henkilöstön yhteistyötä.

4.1 Oppilaiden/opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen

Ylöjärven kaupunki

Ylöjärvellä noudatetaan kuntakohtaista opiskeluhoitosuunnitelmaa. Oppilaitoskohtaiset toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseksi on kuvattu luvussa 2. Opiskeluhoitoryhmät voivat kuulla asiantuntijoita.

Oppilaitoskohtaisesti määritellään, miten yhteistyö järjestetään yhteisöllisen opiskeluhoillon edistämiseksi.

Oppilaitokset tarkentavat yhteistyön järjestämistä koskevia asioita lukuvuosisuunnitelmassa.

- oppilaiden/opiskelijoiden
- huoltajien
- muiden oppilaitoksessa työskentelevien
- muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien toimijoiden kanssa

Tarvittaessa oppilaitos voi yhteistyön osalta tarkentaa

- kuntakohtaista suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- kuntakohtaista kriisisuunnitelmaa

Esiopetusryhmät tarkentavat seuraavia asioita lukuvuosisuunnitelmassaan:

- Opiskeluhoitotyöstä tiedottaminen esiopetusryhmän lapsille, huoltajille ja yhteistyötahoille.
- Esiopetusryhmän toimintatavat lasten ja huoltajien osallistamisessa opiskeluhoillon suunnitteluun, arviointiin ja toimintaan.
- Esiopetusryhmän toimintatavat opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden ja muiden opiskeluhoillon yhteistyötahojen kanssa.

4.2 Oppilaitoksen opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Ylöjärven kaupunki

Oppilaitoksissa perehdytetään henkilöstö kuntakohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan sekä oppilaitoskohtaiseen lukuvuosisuunnitelmaan. Henkilöstöä koulutetaan tarvittaessa.

4.3 Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö oppimisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Ylöjärven kaupunki

Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö ei ole opiskeluhoitoa, josta säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013), mutta ensisijaisesti yhteistyötä esi- ja perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuen osalta tehdään opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyen moniammatillista yhteistyötä tulee tehdä tarvittaessa, etenkin tuen tarpeen arvioinnissa sekä tarvittaessa tukena oppilaskohtaisten tukitoimien järjestämisessä. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii moniammatillista osaamista, pyydetään tukitoimien tarpeen arviointiin osallistuvat opettajien lisäksi opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset tai muut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt.

Moniammatillinen yhteistyö voi tukea oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arvioimista tai perusopetuksen tavoitteiden rajaamisen tarpeiden arvioimista. Moniammatillista yhteistyötä tulee pääsääntöisesti tehdä aina silloin, kun arvioidaan tarvetta järjestää opetusta oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella.

Moniammatillinen yhteistyö esimerkiksi opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa voi tukea oppilaskohtaisten tukitoimien suunnittelemista, mutta ei ole edellytys niiden toteuttamiselle eikä sen puute saa viivästyttää oppilaan tuen saamista. Moniammatillinen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole ehdoton edellytys päätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, jos oppilaan etu ja tuen tarve ei sitä edellytä.

Kuitenkin perusopetuslain 18 § opetuksen poikkeava järjestäminen, 20 h § oppilaan vapauttaminen tilapäisesti terveydellisistä sekä 20 i § opetuksen järjestäminen oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella vaativat terveydenhuollon lausuntoa.

Oppilasta opettavien opettajien on osaltaan tehtävä moniammatillista tai monialaista yhteistyötä kuitenkin erityisesti silloin, kun oppilaan ja hänen kokonaistilanteensa tukemiseksi arvioidaan tarvittavan muutakin kuin perusopetuslain mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia. Tällöin on arvioitava, onko kyseessä oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö (perusopetuslaki) vai opiskeluhoollon kokonaisuuteen kuuluva ja suostumukseen perustuva monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki). (Lähde OKM)

Monialainen konsultaatio on mahdollista oppimisen, kasvun ja kehityksen tukemisessa huoltajan ja/tai oppilaan suostumuksella. Konsultaatio on kuitenkin mahdollista toteuttaa nimettömänä.

4.4 Yhteistyö muiden oppilaiden/opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Ylöjärven kaupunki

Koulu yhteisöohjaus on osa peruskoulujen yhteisöllisen opiskelu huollon käytänteitä. Nuorisopalveluiden kanssa tehdään monenlaista yhteisöllistä opiskelu huoltoa tukevaa toimintaa kuten ryhmäytymistä ja ennalta ehkäisevää toimintaa kuten terveellisiin elämäntapoihin ohjaamista. Eri tyisnuorisotyön kanssa tehdään tarvittaessa yhteistyötä oppilaan/opiskelijoiden haastaviin tilanteisiin liittyvissä asioissa.

Poliisi osallistuu yhteisölliseen opiskelu huoltoon resurssiensa mukaan esimerkiksi Ankkuri-toimintaan ohjaamisen kautta. Tarvittaessa tehdään lisäksi yhteistyötä lasten, nuorten ja perheiden tukipalveluiden kanssa sekä erikoissairaanhoidon kanssa.

4.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskelu huollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille/opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Ylöjärven kaupunki

Oppilaille/opiskelijoille kerrotaan lukuvuoden alkaessa luokanopettajan tai -valvojan tai ryhmän ohjaajan tunnilla opiskelu huollon toiminnasta. Opiskelu huollon henkilöt tulevat tutuiksi oppilaille/opiskelijoille koulun arjessa.

Koulu yhteisöohjaaja, kouluterveydenhoitajat, koulukuraattorit ja koulupsykologit osallistuvat tarpeen mukaan vanhempainiltoihin.

Oppilaskunnan/opiskelijakunnan hallituksen jäseniä sekä vanhempien edustajia kutsutaan yhteisöllisiin opiskelu huoltoryhmän kokouksiin aiheen mukaan.

Opiskelu huollon toiminnasta tiedotetaan huoltajia lukuvuosisuunnitelmassa ja oppilaitosten kotisivuilla. Esiopetuksessa opiskelu huollon toiminnasta tiedotetaan huoltajia esiopetusvuoden alkaessa ja heille jaetaan esiopetuksen tuen ja opiskelu huollon esite. Henkilöstöä ja yhteistyötahoja tiedotetaan oppilaitoksen päättämällä tarkoituksen mukaisella tavalla.

Opiskelu huollon kuntakohtainen suunnitelma on nähtävissä ylojarvi.fi-sivuilla ja oppilaitoskohtaiset tarkennukset on kirjattu lukuvuosisuunnitelmaan.

5. Suunnitelmat oppilaiden/opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Oppilaalla/opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Esiopetukselle ja varhaiskasvatukselle on laadittu häirinnän, kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyn suunnitelma, joka löytyy kaupungin kotisivuilta. Esiopetusryhmän oma suunnitelma päivitetään syksyllä toimintavuoden alkaessa ja tarvittaessa. Henkilöstön käytössä on myös tukimateriaalia kiusaamisen ehkäisyyn.

Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia.

Ylöjärven kaupunki

Ylöjärven perusopetuksen suunnitelma löytyy liitteestä 6.

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ennaltaehkäiseminen, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

Ylöjärven kaupunki

Ylöjärvellä esiopetuksen kriisisuunnitelma on yhteinen varhaiskasvatuksen suunnitelman kanssa. Tähän suunnitelmaan jokainen yksikkö on päivittänyt oman yksikkönsä tarvittavat tiedot.

Ylöjärvellä on yhteinen oppilaitosten kriisisuunnitelma, joka on nähtävissä oppilaitoksissa. Tähän suunnitelmaan jokainen oppilaitos on päivittänyt omat tarvittavat tiedot.

Lukion kriisisuunnitelma on yhteinen Tredun kanssa.

YLÖJÄRVI

KAUPUNGIN PERUSOPETUKSEN OHJEISTUS
LÄSNÄOLON TUKEMISEEN, POISSAOLOJEN SEURAAMISEEN
JA POISSAOLOIHIN PUUTTUMISEEN

1.8.2026

Poissaoloihin puuttuminen

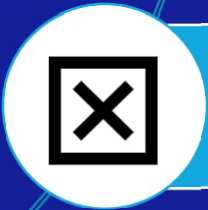
Perusopetuslaki 26§: Opetuksen järjestäjän tulee ennaltaehkäistä perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja sekä seurata ja puuttua niihin suunnitelmallisesti. Opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Poissaoloihin puuttumisen mallin tavoitteena on tukea oppilaita, koteja ja koulun henkilökuntaa ennaltaehkäisevissä ja korjaavissa käytännöissä.

Ylöjärven perusopetuksen poissaoloihin puuttumisen malli perustuu opetussuunnitelman perusteisiin.

Poissaolojen kokonaisuutta koulu- ja luokka-astetasoisesti seurataan kouluilla neljässä tarkastelujaksossa (lomasta lomaan). Vastuutahona toimii koulun pedagogisen tuen tiimi.

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet koulun toimintakulttuurissa

Ennaltaehkäisevät toimet ovat olennaisia poissaolojen vähentämisessä.

Kohtaamisten merkitys
Arjen vuorovaikutus

Selkeät pelisäännöt kiusaamiseen puuttumisessa ja yksittäisten riitojen selvittelyssä.

Poissaoloja seurataan suunnitelmallisesti yksilö- ja ryhmätasolla.

Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä käsittelee poissaoloja toimintakulttuurin näkökulmasta: Turvallisuus, osallisuus, yhteisöön kuulumisen tunne.

Luokassa on tutustuttu Turvallisen tilan periaatteisiin ja laadittu luokan säännöt.

Luokassa on toteutettu koulun lukuvuosisuunnitelman mukaisia osallisuustoimia.

Ryhmäyttäminen kuuluu kaikille oppiaineesta ja opettajasta riippumatta. Erityisesti huomio aloittavissa ryhmissä ja kun ryhmään tulee muutoksia.

Soveltamisohjeet koululle

Puuttumistoimenpiteet vaihtelevat oppilaasta riippuen. Poissaolot vaativat aina yksilöllisiä toimia ja oppilaantuntemus on siksi tärkeää. Joissakin tapauksissa vahvempia toimenpiteitä tarvitaan jo aiemmin.

Luokanohjaajan on osattava valita kullekin oppilaalle sopivat toimenpiteet. Yhteistyötä tehdään huoltajien ja opiskeluhuollon kanssa.

Ohjeet ovat suuntaa-antavia ja tarkoitettu opettajille työkalupakiksi.

Poissaoloihin puuttuminen on jokaisen luokanopettajan, erityisluokanopettajan ja luokanohjaajan velvollisuus.

Poissaolo-ongelmiin ei ole ”yksi malli sopii kaikille” -ratkaisua. Erilaiset yksilölliset, joustavat ratkaisut ja sopimukset ovat tarpeen.

Koulu-poissaolot kehittyvät usein jatkumona. Kun on kerran ollut helppoa olla pois pienestä syystä, se tehdään mielellään uudelleen.

Toistuva, mutta tavanomainen sairastelu yhdistettynä esimerkiksi perheen lomamatkaan täyttää helposti seurantarajat. Tällöinkin on tärkeää ottaa kotiin yhteys ja varmistaa koulunkäynnin sujuminen sekä mahdollisen oppimisen tuen tarve.

Huolestumisen tunnusmerkkejä

Poissaolojen kasvua ennakoivia merkkejä

KOTONA

- Oppilas menee kouluun painostettuna, mutta yrittää saada luvan jäädä kotiin.
- Toistuvaa hankaluutta kouluun lähtemisessä, saattaa osua aina tietyille oppitunneille.
- Epämääräisiä, toistuvia somaattisia oireita kuten vatsakipu, päänsärky tai pahoinvointi
- Muutokset kaverisuhteissa tai sosiaalisten tilanteiden pelkäämisessä
- Lisääntyneet huolet, pelot, masentuneisuus tai yleinen ahdistus
- Lisääntynyt ärtyneisyys tai vihamielisyys

Lähde: Koulukunnossa.fi

Poissaolojen kasvua ennakoivia merkkejä

KOULUSSA

- Oppilaan käytöksessä tapahtuu merkittäviä muutoksia.
- Poissaolot toistuvat tiettyinä viikonpäivinä tai tiettyyn aikaan.
- Myöhästely lisääntyy
- Fyysiset oireet
- Lisääntynyt itkuisuus tai vetäytyminen
- Elämänhallinnan ongelmat näkyvät koulussa
- Koulun sosiaalisten tilanteiden tai kokeiden pelko/välttely

- Poissaoloja ennakoivasta käytöksestä on usein merkkejä kotona, ennen kuin poissaolo näkyy koulussa.

Läsnäolon tukeminen

Hyvän ja turvallisen koulupäivän toimintatapoja kuvataan koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa. Koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa kuvataan koulun yhteisöllisyyttä, oppilaiden osallistamista ja kotien kanssa tehtävää yhteistyötä. Näitä tarkennetaan lukuvuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

Ylöjärvellä hyvän koulupäivän edistämisen tukena opetetaan myös tunne- ja vuorovaikutustaitoja, minkä tehtävänä on kehittää oppilaiden kykyä toimia toisten ja itsensä kanssa rakentavalla tavalla. Taidot ovat perusedellytys sosiaalisille suhteille. Näiden taitojen oppiminen tukee lasten ja nuorten psyykkistä hyvinvointia ja luottamusta omaan osaamiseen sekä vaikuttaa koulumotivaatioon. Taitoja opettamalla voidaan ehkäistä syrjäytymistä ja mielenterveysongelmia sekä turvata kasvua aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi.

Läsnäolon tukeminen

Luokkatasoisesti kouluun kiinnittymistä suunnitellaan, seurataan ja arvioidaan säännöllisillä keskusteluilla, luokan tukemisen suunnitelmalla sekä tässä ohjeistuksessa esitetyllä seuranta mallilla. Lisäksi nivelvaiheissa painotetaan aktiivista ja säännöllistä ryhmäytymistä ja tiedonsiirtoa. Kouluviihtyvyyden ja kuulluksi tulemisen merkitystä korostetaan läsnäolon tukemisessa.

Rehtori huolehtii Ylöjärven toimintamallin näkyvyydestä sekä koteihin että henkilökunnalle ja opettajat esittelevät poissaoloihin puuttumisen toimintamallin lukuvuosittain oppilaille.

Koulun tehtävänä on myös huolehtia kodin ja koulun yhteisten tavoitteiden näkyvyydestä sekä oppilashuoltopalveluiden saatavuuden ohjeistuksesta. Koulut seuraavat säännölliset poissaolotilastojen kehittymistä. Oppilaita osallistetaan kouluviihtyvyyden ja turvallisen opiskeluympäristön edistämisessä mm. tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminnan kautta.

Poissaoloihin liittyviä ehkäiseviä toimenpiteitä

Poissaoloproblematiikan hoidossa on tärkeä merkitys ehkäisevillä toimenpiteillä, joita voidaan toteuttaa sekä yhteisö-, luokka- että yksilötasolla.

Kuvio 1. Koulunkäyntikykyyn vaikuttavat monet asiat

(Puustjärvi, A. 2017. Koulukuntoisuus/koulunkäyntikyky. Vaativa erityinen tuki esi- ja perusopetuksessa. Kehittämissryhmän loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:34, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80629/OKM_34_2017.pdf, muokattu Kuntti K. 2011)

Poissaoloihin liittyviä ehkäiseviä toimenpiteitä

Kuviossa 1 on kuvattu koulunkäyntikykyä eri näkökulmista: yksilön terveydentilan, yksilön toimintakyvyn, yksilön voimavarojen, opiskeluympäristön, motivaation vaikuttavien tekijöiden, opetuksen, opiskelutaitojen ja yksilön elämäntilanteen kannalta.

Yksilön terveydentilaan vaikuttavat yleisen hyvinvoinnin lisäksi fyysiset ja psyykkiset oireet ja oppimisvaikeudet. Yksilön toimintakykyyn kuuluvat taas toiminnanohjaus, ajanhallinta, tunteiden ja käyttäytymisen säätely, tavaroista ja tehtävistä huolehtiminen, aggression hallinta sekä ongelmanratkaisutaidot.

Opiskeluympäristöön kuuluvia tekijöitä ovat fyysiset tilat ja olosuhteet, ryhmän koko ja dynamiikka, aikuisten määrä ja toiminta, opettajien yhteisö, muiden erityisoppilaiden määrä sekä ilmapiiri, odotuksen ja arvot.

Opetukseen kuuluvat resurssien, tukitoimien ja pedagogisten menetelmien lisäksi ryhmän ohjaus, opettajan asenne ja opettajan saama tuki.

Poissaoloihin liittyviä ehkäiseviä toimenpiteitä

Motivaatioon vaikuttavat oppilaan aiemmat kokemukset, minäkuva ja omaksuttu rooli, mutta myös odotettavissa oleva hyöty.

Koulunkäyntikykyyn vaikuttaa myös yksilön elämäntilanteen vakaus, stressaavat kokemukset, perheen ja ympäristön tuki ja huolenpito sekä mahdollinen kiusaaminen.

Ylläesitetyt koulunkäyntikyvyn osa-alueet saattavat olla myös juurisyynä poissaoloille. Näitä juurisyitä pyritään selvittämään kyselylomakkeilla, jotta koulun tukitoimet osataan kohdistaa oikein. Tässä ohjeistuksessa on liitteenä kyselylomakkeita, joita voidaan hyödyntää juurisyiden selvittämiseen, kun huoli oppilaan poissaoloista herää.

Ohjeistus oppilaiden poissaoloihin

- Oppilaan huoltajan tulee ilmoittaa oppilaan poissaolon syy luokanopettajalle/luokanvalvojalle ensimmäisenä poissaolopäivänä.
- Luokanopettaja/luokanvalvoja kirjaa oppilaiden poissaolon ja poissaolon syyn Wilma-järjestelmään päivittäin.
- Mikäli oppilaan poissaolosta ei ole tullut tietoa koulupäivän aikana, luokanopettajan/luokanvalvojan tulee ottaa viipymättä yhteyttä huoltajaan selvittääkseen tilanteen.
- Jos oppilas lähtee kesken päivän luvatta pois koulusta, opettajan tulee ilmoittaa huoltajalle siitä viipymättä.

Ohjeistus oppilaiden poissaoloihin

- Luvattomaksi poissaoloksi katsotaan koko oppitunnin poissaolo tai yli 30 minuutin myöhästyminen.
- Oppilaan sairastuessa kesken päivän hän pyytää luvan lähteä koulusta häntä opettavalta opettajalta, rehtorilta tai terveydenhoitajalta. Sairastumisesta ilmoitetaan huoltajalle.
- Huoltajien yhteystietojen muutoksista koululle ilmoittaa ensisijaisesti huoltaja.

Wilma Noti

- Wilma Noti on poissaolojen seurantaan on tarkoitettu palvelu. Noti toimii tukena poissaoloihin puuttumisessa. Poissaoloja on hyvä seurata myös muuten kuin Notin avulla (neljä tarkastelujaksoa).
- Noti-palvelu lähettää automaattiset Wilma-viestit oppilaan huoltajille ja luokanohjaajalle sekä oppilaalle itselleen. Poissaolorajojen 3-5 ylittyessä Noti-palvelun viestit lähtevät myös rehtorille ja erityisopettajalle.
- Poissaoloihin puuttuminen edellyttää nopeaa reagointia ja hyvää yhteistyötä oppilaan huoltajien sekä opiskeluhuollon kanssa. Tavoitteena on estää poissaolokierteen syntyminen.

Ilmoitus	Huoltaja	Oppilas	Opettaja	Rehtori	Erityisopettaja
Kuukausittainen poissaolokooste	x	x	x		
Poissaoloraja 1-2 ylittynyt	x	x	x		
Poissaoloraja 3-5 ylittynyt	x	x	x	x	x

Ylöjärven poissaolorajat ja ilmoitukset Wilmassa

Puheeksi ottamisen
toimenpiteet

Kohdennetut
toimenpiteet

Vahvat
toimenpiteet

Poissaolojen vuosiluokka	Vuosiluokan poissaoloraja 1	Vuosiluokan poissaoloraja 2	Vuosiluokan poissaoloraja 3	Vuosiluokan poissaoloraja 4	Vuosiluokan poissaoloraja 5
1	41	81	122	163	244
2	41	81	122	163	244
3	43	85	128	170	255
4	44	89	133	178	266
5	46	93	139	185	278
6	46	93	139	185	278
7	56	111	167	222	333
8	56	111	167	222	333
9	57	115	172	229	344

Poissaolorajat ja toimenpiteet

Wilma Noti laskee poissaolorajojen prosentit koko vuoden vuosiviikkotuntimäärästä, ei siihen mennessä pidetyistä oppitunneista. Erityisesti lyhyellä aikavälillä kertyneet poissaolot on nostettava tarkasteluun.

Toimenpiteet saadun Wilma Noti-viestin jälkeen:

Puheeksi ottamisen toimenpiteet: Poissaolorajat 1-2 (joissakin tapauksissa voidaan tarvita jo kohdennettua tukea).

Kohdennetut toimenpiteet: Poissaolorajat 3-4 (myös vahvat toimenpiteet on voitava ottaa käyttöön, jos on huoli poissaolojen pahentumisesta).

Vahvat toimenpiteet: Otetaan käyttöön viimeistään, kun Wilma Noti lähettää viestin rajan 5 täyttymisestä.

Poissaolorajat 1–2

Varhainen puuttuminen

Puheeksi ottamisen toimenpiteet otetaan käyttöön.

Opettaja käyttää oppilaantuntemustaan siinä, miten huomioidaan yksilölliset tekijät ja esimerkiksi se, missä kohtaa lukuvuotta Wilma Noti-viestit tulevat, vaikuttaa kokonaistilanteeseen.

Luokkatasolla voidaan myös tarkastella yleistä ilmapiiriä ja osallisuuden toteutumista, tunnistaa mahdollisia riskitekijöitä, vahvistaa hyvän huomaamista ja lisätä ryhmäyttäviä toimia.

Puheeksi ottamisen toimenpiteet

Wilma Noti -viesti 1

- Yhteydenpidon aloittaminen koulun ja kodin välillä: keskustelu mahdollisista vaikeuksista ja huolenaiheista. Wilma Noti -viesti kehottaa huoltajaa ottamaan tarvittaessa yhteyttä luokanohjaajaan.

- Jos huoltaja ei ota yhteyttä, luokanohjaaja laittaa huoltajille vähintään Wilma-viestin.

- Mahdollisen oppimisen tuen tarpeen selvittäminen.

- Seurannasta sopiminen huoltajan ja/tai oppilaan kanssa.

Mikäli koululla ja kodilla on jo yhteistä huolen aihetta, on syytä siirtyä kohdennettuihin toimenpiteisiin.

Puheeksi ottamisen toimenpiteet

Wilma Noti -viesti 2

Keskustelu lapsen kanssa yleisistä kuulumisista ja kouluviihtymisestä lapselle tutun aikuisen (LO/koulunkäynninohjaaja/EO/) kanssa.

Poissaolot huomioitava myös oppimiskeskusteluissa.

Tarvittaessa järjestetään moniammatillinen palaveri. Jos poissaolot ovat luvattomia, palaveri järjestetään tässä kohdassa.

Keskustelujen pohjaksi on mahdollista myös täyttää (opettaja tai oppilaan huoltaja tai molemmat yhdessä) koulunkäyntikyvyn arviointiseula.

Poissaolorajat 2–3

Oppilaantuntemus on tärkeää myös tällä tasolla:

- Mistä poissaolot koostuvat?
- Onko oppilaalla halu tulla kouluun, mutta toistuva sairastelu estää sen?
- Suorittaako oppilas kotona annettuja tehtäviä pysyäkseen kärryillä opetuksesta?
- Mahdollisuus yhteistyöhön erityisnuorisotyön kanssa.
- Kohdennetut toimenpiteet otetaan käyttöön, ottaen huomioon lukuvuoden ajankohta ja oppilaan kokonaistilanne.

Milloin huoli herää?

- Myöhästelyn lisääntyminen
- Yksittäiset poissaolot lisääntyvät
- Poissaolot ja läsnäolot vaihtelevat jaksoittain
- Tietyiltä oppitunneilta ollaan toistuvasti pois.

Kohdennetut toimenpiteet

Wilma Noti -viesti 3

Keskustelu oppilaan kanssa yleisistä kuulumisista, kouluviihtymisestä ja kyselystä oppilaalle tutun aikuisen (LO/koulunkäynninohjaaja/EO/kouluvalmentaja/opiskeluhuollon ammattilainen) kanssa.

Huoltajien kanssa käydään keskustelu vähintään puhelimitse. Luokanopettaja tai -ohjaaja konsultoi opiskeluhuoltoa poissaoloista.

Kysely sekä oppilaalle että huoltajalle (sähköinen ISAP tai paperinen SRAS-R) poissaolojen juurisyiden selvittämiseksi. Oppilaan kysely on hyvä täyttää yhdessä tutun aikuisen kanssa. Aina kun teetetään kysely juurisyistä, asia saatetaan tiedoksi koulun asiantuntijatiimille (ATT). Mikäli huoli on suuri, kyselyn voi tehdä myös kuraattori laajempuna haastatteluna.

Keskustelu kyselystä huoltajien kanssa. Tämä voidaan yhdistää oppilaasta riippuen myös keskusteluun oppilaan kanssa.

Tarvittaessa moniammatillinen palaveri (MAR), ohjaus opiskeluhuollon palveluihin.

Edellä mainituissa keskusteluissa sovitaan yhteiset toimenpiteet ja seuranta. Sovitut asiat kirjataan Wilman muistioon tai MAR-muistioon.

Kohdennetut toimenpiteet

Wilma Noti -viesti 4

Moniammatillinen palaveri, jossa tartutaan kyselyn tuloksiin (tehdään tarvittaessa uudestaan, jos Wilma Noti-viesti 3:n jälkeen tehdystä on jo aikaa) ja laaditaan suunnitelma oppilaan tukemiseksi. EO/LO kirjaa suunnitelman Wilman muistioon.

Selvitetään oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve (kyselyn pohjalta). Miten opetus, oppimisen ja koulunkäynnin tuki sekä arviointi järjestetään?

Hyvinvoinnin tuki (yhteistyö opiskeluhuoltopalveluiden kanssa)

Seurannasta sopiminen, roolit ja vastuut

Poissaolorajat 4–5

Oppilaalla jatkuvia/pitkäkestoisia poissaoloja

Oppilas ei tule kouluun -> Vahvat toimenpiteet

Syiden selvittäminen

Vaikka poissaolojen syitä olisi kysytty kohdennetuissa toimenpiteissä, selvitetään juurisyyt nyt uudelleen. Opettaja sopii opiskeluhuollon kanssa, miten kysely tehdään.

Vaihtoehdot:

Kuraattorin tekemä laajempi haastattelu oppilaalle ja huoltajille.

ISAP-kyselyt

Oppilaan lomake: Koulupoissaolojen oireet ja syyt

Poissaolojen tarkistuslista huoltajalle: Koulupoissaolojen oireet ja syyt

Vahvat toimenpiteet

Wilma Noti -viesti 5

- Tarkistetaan, että kaikki edeltävät toimenpiteet on tehty ja käytössä. Tiedetäänkö, miksi oppilas ei tule kouluun?
- Tarkistetaan toimenpiteiden vaikuttavuus ja sovitaan korjaavista liikkeistä.
- Moniammatillinen palaveri, jossa tartutaan kyselyn tai kuraattorihaastattelun tuloksiin ja päivitetään suunnitelma oppilaan tukemiseksi. EO/LO kirjaa suunnitelman MAR-muistioon.
- Sovitaan tarvittaessa oppimiseen liittyvät mahdolliset tukitoimet. Onko mahdollistettu joustavat opetusjärjestelyt?
- Sovitaan ja kirjataan jatkotoimet sekä seuranta. Kuka pitää yhteyttä ja miten?
- Lastensuojelun konsultointi ja tarvittaessa lastensuojeluilmoitus

LIITTEET

Liite 1: Monialainen asiantuntijaryhmä MAR

Liite 2: Monialainen palaverimalli

Liite 3: Läsnäolon jana ja tukitoimet

Liite 4: Keskustelut: Oppilaan kuuleminen ja osallistuminen sekä vanhemman näkökulma

Liite 1: Monialainen asiantuntijaryhmä MAR

Opettajat ja muu koulun henkilöstö osallistuvat monialaiseen yksilökohtaiseen opiskeluhoitotyöhön yhdessä opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa. Esimerkki kokoonpanosta: Opiskelija, hoitaja/-t, opettaja, kuraattori ja erityisopettaja.

Tuen järjestämistä ohjaavat lasten ja nuorten sekä perheiden yksilölliset tarpeet ja edellytykset sekä voimavarat.

Opettajalla on keskeinen tehtävä oppilaan yksilöllisen oppimisen ja hyvinvoinnin seuraamisessa, erityisesti opettajan roolin merkitys korostuu varhaisessa tunnistamisessa ja tuen järjestämisessä tärkeää.

Tuen tarvetta selvitettäessä tarvitaan opettajan omien havaintojen lisäksi moniammatillista yhteistyötä.

Yhteistyö hoitajien kanssa on arvokasta, heillä on tietoa oppilaan aiemmasta kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta.

Liite 1: Monialainen asiantuntijaryhmä MAR

MAR-palaverissa tavoitteet esim. opiskelijan opintojen ja opiskelun kartoitus tai tilanteen selvittely, tukitoimien suunnittelu sekä seuranta.

MAR-palaveri on vapaaehtoinen ja sen järjestämiseen tarvitaan kirjallinen suostumus.

Opiskeluhuollollinen verkstopalaveri: Palaverin kokoonpano räätälöidään opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Palaveriin voi myös osallistua oppilaitoksen ulkopuolisia mm. opiskelijan tukihenkilöitä ja asiantuntijoita.

Monialaiseen asiantuntijaryhmään kuuluvat ammattilaiset voivat neuvotteluissa käytyjen keskustelujen lisäksi tarvittaessa konsultoida toisiaan ja vaihtaa kyseisen opiskeluhuollollisen asian hoitamiseksi välttämättömiä tietoja salassapitovelvoitteiden estämättä.

Kaikista monialaisen asiantuntijaryhmän neuvotteluista kirjataan muistiot, jotka tallennetaan Wilmaan.

Liite 3: Monialainen palaverimalli – Systeminen työote, dialogisuus, ratkaisukeskeisyys

Etukäteisvalmistelut:

Palaverin vetäjä sovitaan etukäteen ja hän johtaa keskustelua fokusoiden osallistujia aiheeseen ja palaveria aikatauluttaen.

Palaverin koollekutsuja on pääsääntöisesti opettaja/luokanohjaaja/luokanvalvoja, jolla huoli herää tai opiskeluhuollon toimija, jolle oppilas tai vanhempi esittää huolensa. Kutsu pitää mennä riittävän ajoissa sekä virkahenkilöille, että oppilaalle ja huoltajille.

Lupa-asioiden hoitaminen (oppilas, huoltaja/-t): palaverin järjestäminen ja henkilöiden osallistuminen (Wilma).

Juurisyiden selvittämisen työkaluja käytetään palaveriin valmistautumisessa.

Liite 4. Keskustelut: Oppilaan kuuleminen ja osallistuminen sekä vanhemman näkökulma

Oppilaan kanssa käytävä keskustelu:

- Miltä koulunkäynti tuntuu?
- Onko koulussa jokin asia, joka voitaisiin tehdä toisella tavalla? Entä kotona?
- Onko oppilas huolissaan jostakin asiasta?
- Mitä oppilas tekee kotona poissaolopäivinä?
- Onko kouluun lähdössä tai koulussa jokin asia, joka jännittää tai ahdistaa?
- Miten oppilas haluaisi asioiden olevan tai miten ongelma voitaisiin ratkaista?
- Onko koulussa opettaja tai joku muu aikuinen, jonka puoleen oppilas voi halutessaan kääntyä?

<http://www.koulukunnossa.fi/>

Liite 4. Keskustelut: Oppilaan kuuleminen ja osallistuminen sekä vanhemman näkökulma

HUOLTAJAN kanssa käytävä keskustelu:

- Käy läpi poissaolojen ja myöhästelyjen määrä.
- Kerro, mikä sujuu koulussa, mikä vaatii harjoittelua: kouluuntulo/kotiinlähtö, ruokailu, välitunnit, oppitunnit, siirtymät, kännykkä ja some, ryhmässä toimiminen, mieliala, oppiminen.
- Kysy, mitä oppilaalle kuuluu ja miten arki sujuu: mieliala ja käyttäytyminen, vapaa-aika, läksyt, vuorokausirytm, syöminen, pelaaminen.
- Onko koulussa jotakin sellaista, jolla voisi olla merkitystä oppilaan voinnille ja joka tulisi huomioida? Esim. kiusaaminen, opetusryhmän levottomuus, ilmapiiri. Entä vapaa-ajalla? (kiusaaminen vapaa-ajalla tai netissä, vanhemman vakava stressi, vanhemman sairastuminen, kodin ilmapiiri)
- Onko huoltajalla huoli? Entä sinulla?
- Tarvitaanko tilanteessa apua tai tukea oppilashuollosta/ muilta tahoilta? Onko perheellä jo olemassa kontakti muihin tahoihin?

Linkkejä

[SRAS-R koulupoissaoloista lapselle/nuorelle](#)

[SRAS-R koulupoissaoloista vanhemmille](#)

[SRAS-R arviointiohje](#)

[Osallisuus työkalu -kyselylomakkeet](#)

[Sitouttavan kouluyhteisötyön materiaalit](#)

[Koulukunnossa materiaalit](#)

[Valterin toimintakykyarvio](#)

[Valteri: Koulua käymättömät oppilaat -opas](#)

[Opinkirjo hyvinvointikysely](#)

[Käsikirja perusopetuksen oppilaiden läsnäolon tukemiseen ja poissaolojen vähentämiseen \(OKM\)](#)

YLÖJÄRVI

Kasvatuksen ja opetuksen suunnittelija
Pia Vakkila
p. 050 342 2602
pia.vakila@ylojarvi.fi
www.ylojarvi.fi

Perusopetuksen johtaja Tarja Suhonen
p. 050 342 2602
tarja.suhonen@ylojarvi.fi
www.ylojarvi.fi

YLÖJÄRVEN LUKION OHJE POISSAOLOJEN SEURAAMISEEN JA NIIHIN PUUTTUMISEEN

				EROAMINEN, ERONNEEKSI KATSOMINEN					
				JATKOTYÖSKENTELY					
		TUKITOIMET							
		POISSAOLOT PUHEEKSI							
<p>POISSAOLOJEN SEURANTA</p> <p>Poissaolo tulee selvittää Wilman saman päivän kuluessa. Poissaolon selvityksen yhteydessä on merkittävä poissaolon syy Wilman lisätietoja-kenttään. Alaikäisen poissaolon selvittää huoltaja. Kaikki poissaolot on selvitettävä.</p> <p><u>Aineenopettaja</u> merkitsee opiskelijoiden poissaolot ajantasaisesti. <u>Ryhmänohjaaja</u> on yhteydessä huoltajiin/täysi-ikäiseen opiskelijaan selvittämättömistä poissaoloista.</p> <p>Jos opiskelijalle tulee saman periodin aikana opintojakson neljäs poissaolo, jota ei ole asianmukaisesti selvitetty tai josta huoli on herännyt, <u>aineenopettaja</u> ilmoittaa asian Wilma-viestillä opiskelijalle, ryhmänohjaajalle, huoltajalle sekä opinto-ohjaajalle. <u>Aineenopettaja</u> tekee myös merkinnän poissaolojen suuresta määrästä Wilmaan opiskelijan poissaolojen lisätietoihin.</p>		<p>Opiskelijan poissaoloista herää huoli (luvattomat ja selvittämättömät poissaolot, satunnaisia poissaoloja 15 oppituntia /periodi).</p> <p><u>Ryhmänohjaaja</u> keskustelelee asiasta opiskelijan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin sekä ohjaa tarvittaessa opiskelijan opinto-ohjaajan, erityisopettajan ja/tai opiskelijahuollon työntekijän luokse. <u>Ryhmänohjaaja</u> tekee keskustelusta merkinnän opiskelijan Wilman ro-lomakkeelle.</p> <p>Jos opinnot eivät etene opiskelijan opintosuunnitelman mukaisesti tai opiskelijalla esim. on H-, K-, T- tai 4-suorituksia, <u>ryhmänohjaaja</u> tekee opiskelijan kanssa suunnitelman opintojen etenemiseksi. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä opinto-ohjaajan kanssa. Opinto-ohjaaja tekee opintosuunnitelman muutokset (esim. yo-suunnitelma, HOPS, pidennykset).</p>		<p>Mikäli tilanne ei muutu, pidetään koululla pedagoginen neuvottelu (opiskelija, alakäisen opiskelijan huoltaja(t), ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja tarvittaessa erityisopettaja) opintojen sujumisesta ja mahdollisista tukitoimien tarpeesta.</p> <p><u>Ryhmänohjaaja</u> kirjaa tapaamisessa päätetyt jatkotoimenpiteet Wilman pedagoginen huolineuvottelu -muistioon. Tarvittaessa voidaan konsultoida opiskeluhuollon henkilökuntaa ja/tai koulun ulkopuolisia tahoja.</p> <p>JA / TAI</p> <p>Tarvittaessa kootaan myös opiskeluhuoltolain mukainen monialainen asiantuntijaryhmä, jossa kartoitetaan poissaolojen taustatekijöitä sekä sovitaan jatkotyöskentelystä. <u>Ryhmänohjaaja</u> kirjaa tapaamisessa sovitut tukitoimet Wilman monialaisen asiantuntijaryhmän -muistioon.</p>		<p>Tarvittaessa pidetään yksi tai useampi seurantalaveri, jossa sovitaan mahdollisista lisätukitoimista.</p> <p>Rehtorin/apulaisrehtorin kanssa voidaan sopia seurantajakso, jonka aikana opintojen täytyy edetä riittävästi. Tällöin <u>opinto-ohjaaja</u> kartoittaa yhdessä opiskelijan kanssa muut opiskeluvaihtoehdot.</p>		<p>Mikäli tukitoimet eivät auta tai opiskelija ei ota niitä vastaan, opiskelija ei ole halukas siirtymään toiseen oppilaitokseen, eivätkä opiskelijan opinnot edelleenkään etene opintosuunnitelman mukaan, <u>rehtori</u> katsoo opiskelijan eronneeksi. Oppivelvollisuutta suorittava opiskelija on katsottava eronneeksi viimeistään kuukauden kuluttua siitä, kun opiskelija on ollut viimeksi koulussa.</p> <p>Jos opiskelija joudutaan katsomaan eronneeksi, <u>rehtori</u> tekee oppivelvollisesta ilmoituksen hänen asuinkuntaansa ja muista Etsivään nuorisotyöhön. Mikäli oppivelvollinen siirtyy toiseen oppilaitokseen, <u>rehtori</u> seuraa VALPAS-järjestelmän kautta, että hän aloittaa opinnot uudessa oppilaitoksessa. Jos opiskelija on suorittanut oppivelvollisuutensa, eikä itse erotessaan siirry toiseen oppilaitokseen, <u>opinto-ohjaaja</u> tekee ilmoituksen Etsivään nuorisotyöhön.</p>	
<p>LASTENSUOJELUILMOITUS TARVITTAESSA KOKO PROSESSIN AIKANA</p>									

Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Lainsäädäntö ja muut ohjeet

Perusopetuslain 29 §:n ja lukiolain 40 §:n mukaan kouluun/oppilaitokseen ”ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.”

Tupakkalain 118 §:n mukaan alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan tupakkatuotetta tai tupakan vastiketta.

Tupakkalain 53 §:n mukaan tupakkatuotteita, nikotiininesteitä ja savuttomia nikotiinituotteita ei saa myydä tai muutoin luovuttaa eikä välittää alle 18-vuotiaalle. Jos oppilaitoksessa myydään tai välitetään tupakkatuotteita alle 18-vuotiaille, asiasta ilmoitetaan poliisille

118 § Alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan tupakkatuotetta tai tupakan vastiketta.

Alle 18-vuotiaat eivät saa pitää hallussaan tupakkatuotteiden lisäksi tupakan vastikkeita, kuten nikotiinipusseja, energianuuskaa tai nikotiinittomia ”vapeja” (Opetushallitus 2025).

Tupakkalain 74 §:n mukaan tupakointi on kielletty oppilaitosten sisätiloissa ja niiden käytössä olevilla ulkoalueilla. Tämä koskee kaikkia oppilaitoksen alueella olevia henkilöitä.

Lisäksi savutonta tupakkatuotetta ja savutonta nikotiinituotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa” eikä yleisillä leikkikentillä tai niihin kooltaan, toiminnoiltaan ja käyttöasteeltaan rinnastuvilla muilla leikkikentillä tai -paikoilla.

Alkoholilain 83 §:n mukaan henkilö, joka on 20 vuotta nuorempi, ei saa pitää hallussa väkevää alkoholijuomaa. Henkilö, joka on 18 vuotta nuorempi, ei saa pitää hallussa mietoa alkoholijuomaa.

Alkoholijuomien välittäminen alle 18-vuotiaalle on kielletty.

Huumausainelain 5 §:n mukaan ”huumausaineen tuotanto, valmistus, tuonti Suomen alueelle, vienti Suomen alueelta, kuljetus, kauttakuljetus, jakelu, kauppa, käsittely, hallussapito ja käyttö on kielletty.”

Tavoitteet

1. Oppilaan/opiskelijan itsetunnon ja -luottamuksen vahvistaminen siten, että oppilas arvostaa itseään ja omaa terveyttään.

2. Oppilaalla/opiskelijalla on perustiedot tupakasta ja päihdyttävistä aineista. Päihteillä tarkoitetaan alkoholia, tupakkaa ja muita nikotiinituotteita sekä huumausaineita. Myös lääkkeet, liuottimet ja muut aineet luokitellaan päihteiksi, jos niitä käytetään päihtymistarkoituksessa.
3. Oppilas/opiskelija ymmärtää päihteiden vaarallisuuden.
4. Oppilas/opiskelija tietää päihteitä koskevia lakeja ja noudattaa niitä.

Ehkäiseminen

1. Koulun henkilökunta on kiinnostunut kaikista oppilaista/opiskelijoista ja suhtautuu kannustavasti sekä positiivisella vuorovaikutuksella oppilaisiin/opiskelijoihin.
2. Harjoitellaan sanomaan päihteille: "Ei, kiitos."
3. Käytetään erilaisia tunne- ja vuorovaikutustaitoja tukevia ohjelmia ja menetelmiä itsetunnon parantamiseksi.
4. Eri oppitunneilla käsitellään aihetta mahdollisimman laajasti opetussuunnitelman mukaisesti.
5. Päihdevalistusta antavat opettajien lisäksi kouluterveydenhoitajat ja muut opiskeluhuollon toimijat.
6. Asiantuntijoita ja koulun ulkopuolisia luennoitsijoita pyydetään vierailuille mahdollisuuksien mukaan.

Henkilökunnan toiminta peruskoulussa, mikäli oppilas pitää hallussaan tai käyttää tupakkaa tai päihteitä

Jokaiseen tapaukseen puututaan.

1. Oppilasta kuullaan.
2. Oppilaan tavarat ja hallussa olevat säilytystilat sekä päällisin puolin vaatteet tarkastetaan.

Perusopetuslaki 36 e §: Koulun opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Oppilaalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. Oppilaan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa koulun henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Huomioitava on myös Perusopetuslain 36 f §:n haltuunoton ja tarkastuksen yleiset periaatteet: Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden

- haltuun ottamisessa ja oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa.*
3. Tupakointivälineet takavarikoidaan Perusopetuslain 36 d §: n mukaan.
Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta 29 §:n 2 tai 4 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla tai koulun opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain oppilaan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita sekä esineitä tai aineita, joita käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen. Edellä tarkoitettussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.

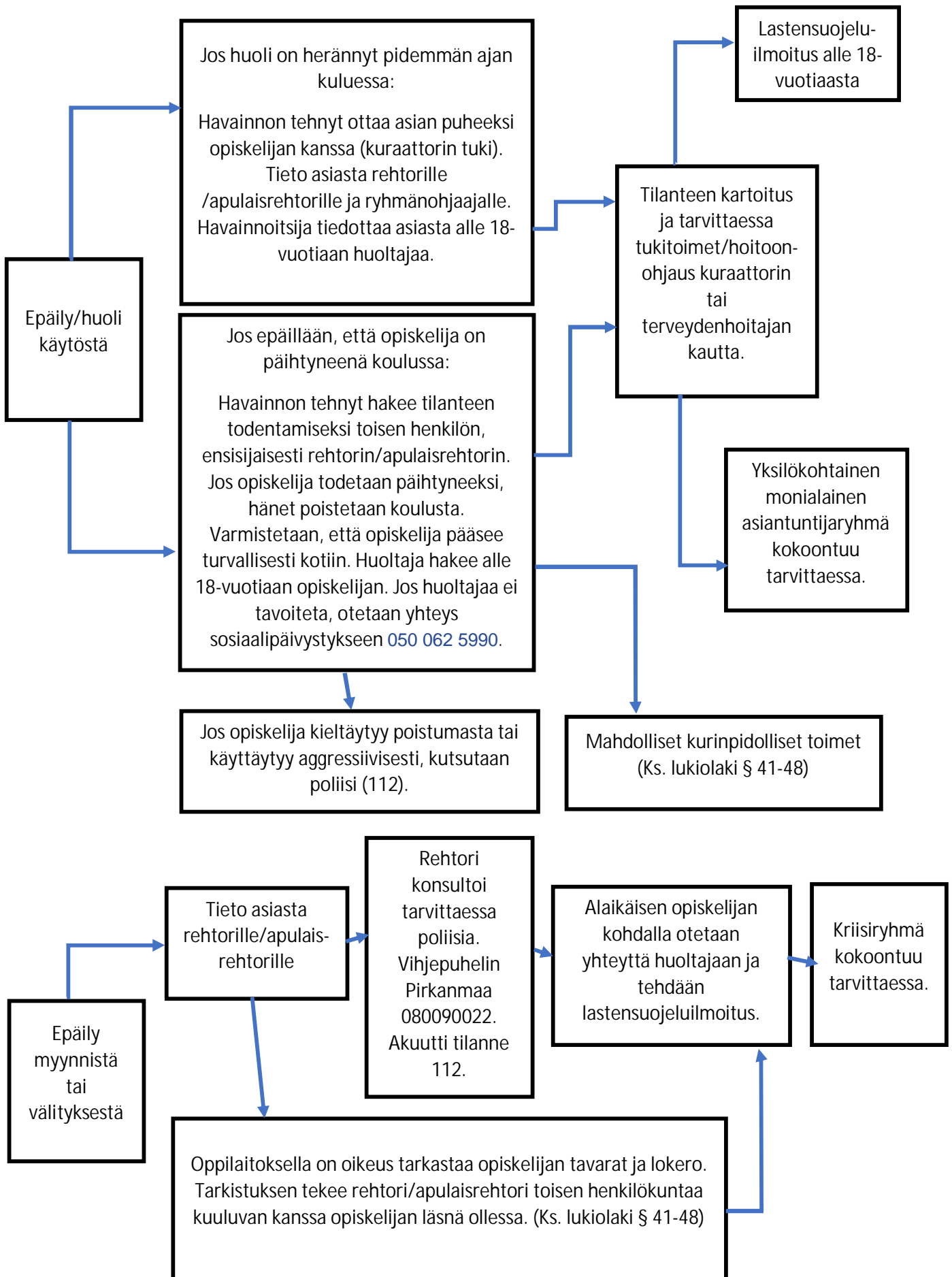
4. Asiasta ilmoitetaan huoltajalle.
5. Oppilaalle annetaan kurinpitorangaistus.
6. Järjestetään yksilökohtainen oppilashuolto tapauskohtaisesti arvioiden. Arvioidaan huoli ja tehdään asiasta tarvittaessa lastensuojeluilmoitus.
Lastensuojelulain 25 §:n mukaan opetustoimen palveluksessa ovat velvollisia viipymättä ilmoittamaan salassapitosäännösten estämättä hyvinvointialueelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelutarpeen selvittämistä.
7. Jos kyseessä on tupakan välittäminen, huumeet tai toistuva tupakoiminen, asiasta ilmoitetaan poliisille.
8. Mikäli kyseessä on kouluajan ulkopuolinen päihteiden käyttäminen, jonka viranhaltija saa tehtävässään tietää, asiasta ilmoitetaan huoltajalle.

Jos oppilaan epäillään/huomataan olevan päihtynyt

1. Toimitaan edelliset ohjeet huomioiden.
2. Otetaan yhteys koulun rehtoriin.
3. Otetaan yhteys oppilaan huoltajaan.
4. Oppilas ohjataan huoltajan hakemana kotiin tai terveyskeskukseen (saattaja mukaan).
5. Tarvittaessa otetaan yhteys poliisiin/hätäkeskukseen.
6. Asiasta tehdään lastensuojeluilmoitus.
7. Oppilaalle järjestetään yksilökohtainen monialainen oppilashuolto asian käsittelyä varten. Jatkotoimet ovat oppilaskohtaisia kokonaistilanne arvioiden.
8. Kurinpitorangaistuksista päätetään tapauskohtaisesti.
9. Asian käsittelystä muiden oppilaiden kanssa päätetään tapauskohtaisesti.

Lukion toimintaohje päihdetilanteessa

LIITE 4

Oppilaan nimi: _____ henkilötunnus: _____ luokka: _____

Huoltajien nimet: _____ puhelinnumero päiväaikaan: _____

<p>Lääkehoidon tarpeen perusta:</p> <p>Minkälainen sairaus lapsella on? Miten näkyy lapsen arjessa? Tarvitaanko seurantaa koulupäivän aikana?</p>	
<p>Lääkkeen säilytystapa: ☐ oppilaalla koulupäivän aikana ☐ koululla, missä:</p>	
<p>Minkälaisilla oireilla tai aikataululla lääkkeitä käytetään?</p>	<p>Lääkkeiden käyttötapa ja annostus?</p> <p>Lääke 1:</p>
	<p>Lääke 2:</p>
<p>Lääkkeen antoon perehdytyksen saaneet henkilöt, pvm:</p> <p>Perehdytyksen antajan nimi ja yhteystiedot (jos eri kuin huoltaja):</p>	
<p>Muut lääkehoitoon liittyvät asiat (esim. ensiaputilanteisiin liittyvät asiat, poikkeavat koulupäivät):</p>	
<p>Kenelle asiasta tiedotetaan? Miten tiedottaminen tapahtuu? Kuka tiedottamisesta vastaa?</p>	

Mukana neuvottelussa, nimi ja työnkuva:

Suunnitelman liitteenä on laadittu Diabetekseen liittyvät toimet koulupäivän aikana -lomake

Suunnitelman liitteenä on Lääkehoitolupa ihonalaisille pistoksille -lomake

Huoltaja vastaa siitä, että oppilaan lääkehoidon tarve ja lääkehoidon kannalta tarvittava tieto on käytettävissä. Huoltaja vastaa oppilaan lääkkeen toimittamisesta koululle ja tiedon siirtämisestä kouluun. Kaikki oppilaan lääkehoitoon osallistuvat tahot toimivat yhteistyössä huoltajan kanssa. Perusopetuksessa annetaan vain lääkärin oppilaalle määräämiä reseptilääkkeitä. Lääkkeen on aina oltava alkuperäispakkauksessa ja siitä on käytävä ilmi annostus.

_____ / ____ 20__

huoltajien allekirjoitukset

Rehtori on nähnyt suunnitelman: ____ / ____ 20__

allekirjoitus: _____

Lääkehoitosuunnitelman säilytyspaikka: _____

Huoltajat vastaavat suunnitelman siirtämisestä oppilaan vaihtaessa koulua.

Suunnitelma päivitetty ____ / ____ 20__

huoltajien allekirjoitukset: _____

Suunnitelma päivitetty ____ / ____ 20__

huoltajien allekirjoitukset: _____

Suunnitelma päivitetty ____ / ____ 20__

huoltajien allekirjoitukset: _____

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Ylöjärven kaupunki

Sisällys

1. Väkiältä, kiusaaminen ja häirintä.....	3
2. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäiseminen.....	3
3. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän seuraaminen oppilaitoksissa.....	5
4. Ongelmatilanteisiin puuttuminen.....	5
5. Jälkiseurannan käytänteet.....	8
6. Toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan, teon kohde tai tekijä, ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin	8
7. Yhteistyö huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö mukaan lukien toimintatavat ilmoitusvelvollisuudesta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille.....	9

1. Väkivalta, kiusaaminen ja häirintä

Kiusaaminen, häirintä ja väkivalta voivat olla suoraa tai epäsuoraa sanallista tai sanatonta, fyysistä voimankäyttöä ja/tai sosiaalista manipulointia, joka loukkaa toisen ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista koskemattomuutta. Koskemattomuuden loukkaaminen vaikuttaa suoraan hyvinvointiin.

Tekijänä voi olla toinen oppilas, koulussa työskentelevä aikuinen tai kouluyhteisön ulkopuolinen henkilö.

Kiusaaminen

- olennaista on suhteiden epätasapaino, toinen on alempana toista
- voi olla yhden tai useamman henkilön toimintaa
- on usein toistuvaa, systemaattista sekä tahallista
- pyrkii vahingoittamaan tai loukkaamaan toista
- on kiusaajan tai ryhmän vallankäyttöä kiusattua/kiusattuja kohtaan
- voi olla suoraa (esimerkiksi nimittely, haukkuminen, toisen tavaroiden rikkominen tai varastaminen, potkiminen, töniminen ja lyöminen) tai epäsuoraa (esimerkiksi ilkeiden juorujen levittäminen, selän takana puhuminen, kiusatun eristäminen muusta luokasta tai ryhmästä, ulkopuolelle jättäminen, huomiotta jättäminen, huokailu ja tuijotus,
- toisen puheen nauhoittaminen/videointi ilman lupaa
- hiljainen hyväksyminen, asiaan puuttumisen jättäminen, selän kääntäminen

Häirintä

- voi näyttäytyä epäasiallisena kohteluna tai puheena
- voi sisältää sukupuoleen liittyviä vihjailevia ilmeitä, eleitä tai kaksimielistä puhetta tai
- voi olla ei-toivottua fyysistä koskettelua

Väkivalta

- on tarkoituksenmukaista tai impulsiivista toimintaa
- fyysisen voiman tai vallan käyttöä tai niillä uhkailua
- voi kohdistua itseen, toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön

2. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäiseminen

	ehkäisemisen toimet
väkivalta	niveltäminen, sosiaalisten taitojen opettaminen, TVV-tunnit, osallisuuden edistäminen, kouluyhteisöohjaajan toiminta, välituntivalvonta, selkeät ja yhtenevät toimintamallit, ennakoiminen, yhteisöllinen opiskeluhoito, henkilökunnan perehdytys
kiusaaminen	niveltäminen, sosiaalisten taitojen opettaminen, TVV-tunnit, osallisuuden edistäminen, ryhmäyttäminen, kouluyhteisöohjaajan toiminta, välituntivalvonta, selkeät ja yhtenevät toimintamallit, ennakoiminen, sosiaalisen median käytöstä ja nettikiusaamisesta keskusteleminen, yhteisöllinen opiskeluhoito, henkilökunnan perehdytys

häirintä	niveltäminen, sosiaalisten taitojen opettaminen, TVV-tunnit, osallisuuden edistäminen, ryhmäyttäminen, kouluyhteisöohjaajan toiminta, välituntivalvonta, selkeät ja yhtenevät toimintamallit, ennakoiminen, yhteisöllinen opiskeluhoito, henkilökunnan perehdytys
----------	---

Niveltäminen

Oppilaitoksissa kiinnitetään erityistä huomiota oppilaan koulupolun nivelvaiheisiin esiopetuksesta perusopetukseen sekä alaluokilta siirryttäessä yläluokille. Nivellysyhteistyötä voidaan kuvata tarkemmin oppilaitoskohtaisessa nivellyssuunnitelmassa.

Sosiaalisten taitojen opettaminen, TVV-tunnit, ryhmäyttäminen

Sosiaalisten - sekä tunne ja vuorovaikutustaitojen opettaminen on kiinteä osa kaikkien oppiaineiden oppitunteja. Jokainen opettaja käyttää aikaa luokan ryhmäyttämiseen lukuvuoden aikana käyttäen apuna esim. Yhteispelin käytänteitä. Lisäksi Ylöjärven kaupungissa opetetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja omana oppiaineenaan 1.-2.-luokilla sekä 7.-8.-luokilla. Oppiaineeseen on laadittu oma opetussuunnitelmansa.

Selkeät toimintamallit, järjestyssäännöt, välituntivalvonnan ohjeet

Järjestyssäännöt käydään läpi oppilaiden, huoltajien ja henkilökunnan kanssa aina lukuvuoden alkaessa ja muulloin tarpeen mukaan. Oppilaitoksissa on omat ohjeistuksensa häiriötilanteisiin puuttumiseen. Asiaista keskustellaan säännöllisesti opetushenkilökunnan kokouksissa.

Oppilaiden osallisuuden korostaminen, oppilaskuntatoiminta

Oppilaskuntatoiminta

Oppilaskunnan toiminta on tärkeä osa lasten ja nuorten demokraattista toimintakulttuuria. Toimiminen oppilaskunnassa kehittää oppilaiden valmiuksia toimia oman ryhmänsä edustajana ja harjaannuttaa neuvotteluun perustuvaan yhteistoimintaan. Oppilaskuntatoiminnan tavoitteena on herättää oppilaiden kiinnostus oman koulun kehittämistä kohtaan. Oppilaskuntatoimintaa on kuvattu tarkemmin koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Muu osallistaminen

Yhteisöllisyyden vahvistaminen on tärkeä osa koulun kasvatuksellista tehtävää. Toimiva ja turvallinen koulu on koulu, jossa oppilaat itse osallistuvat monin tavoin omaa koulutyötään koskeviin päätöksiin. Oppilaiden osallisuudella tarkoitetaan oppilaiden mahdollisuutta vaikuttaa koulun kehittämiseen ja heitä itseään koskevaan päätöksentekoon ja keskusteluihin koulussa. Osallisuus on toimintaa, jossa lapset asettavat itse tavoitteita, keskustelevat ja pohtivat eri ratkaisuja sekä tekevät päätöksiä ja kantavat vastuun tekemisistään.

Oppilaat pääsevät monella tavalla mukaan toimimaan koko yhteisömme hyväksi mm. teemapäivät, välituntitoiminta, oppimisen suunnittelu (oppilas aktiivinen toimija). Oppilaat osallistuvat monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Sosiaalisen median käytöstä ja nettikiusaamisesta keskusteleminen

Oppilaille annetaan keskustellen tietoa sosiaalisen media käytöstä. Kiusaamisesta keskustellaan ja tietoon tulleesta kiusaamisesta tiedotetaan huoltajia.

Koulun yhteiset tapahtumat

Koulussa järjestetään yhteisiä tapahtumia, joiden suunnitteluun oppilaat osallistuvat. Joissakin tapahtumissa on mukana ikäluokan oppilaat, joissakin eri ikäluokan oppilaita. Näin oppilaat oppivat tekemään yhteistyötä eri-ikäisten oppilaskavereiden kanssa koulussa.

Yhteistyö

Muita yhteistyötilanteita, joissa voi yleisellä tasolla käsitellä ovat muun muassa vanhempainillat ja arviointikeskustelut. Myös huoltajien keskinäinen yhteistyö on merkittävää kiusaamista ennaltaehkäisevää toimintaa.

3. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän seuraaminen oppilaitoksissa

	seuraamisen toimet
väkivalta	havainnointi arjessa, oppilaskyselyt, puhuttelut ja kasvatukselliset keskustelut, keskustelu oppilaiden ja opetushenkilöstön välillä, kurinpitotoimet, yhteisöllinen opiskeluhoito
kiusaaminen	havainnointi arjessa, oppilaskyselyt, puhuttelut ja kasvatukselliset keskustelut, keskustelu oppilaiden ja opetushenkilöstön välillä, kurinpitotoimet, yhteisöllinen opiskeluhoito
häirintä	havainnointi arjessa, oppilaskyselyt, puhuttelut ja kasvatukselliset keskustelut, keskustelu oppilaiden ja opetushenkilöstön välillä, kurinpitotoimet, yhteisöllinen opiskeluhoito

4. Ongelmatilanteisiin puuttuminen

Oppilaitoksissa korostetaan sitä, että kiusaamiseen, häirintään, väkivaltaan tai muuhun aggressiiviseen käytökseen puututaan matalalla kynnyksellä koulupäivien aikana. Erilaisia tilanteita selvittäessä muistetaan, että toiseen kohdistuvan toiminnan kokeminen on yksilöllistä, eivätkä kaikki koe samanlaista toimintaa kiusaamisena tai häirintänä. Jokaisen oppilaan kokemus kiusatuksi tai häirityksi on kuitenkin otettava vakavasti.

Oppilaitoksissa voi olla käytössä erilaisia malleja, joissa annetaan selkeät ohjeet erilaisiin häiriötilanteisiin puuttumiseen.

Oppilaitoksessa on laadittu järjestysäännöt ja niiden noudattamista valvotaan.

Oppilaita ja huoltajia ohjeistetaan ilmoittamaan väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätilanteista heti ensisijaisesti luokanopettajalle tai -valvojalle.

Opettajalla tai rehtorilla on velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta väkivaltaan, häirintään tai kiusaamiseen liittyvistä tilanteista epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle.

Perusopetuslain 40 § mukainen ilmoitusvelvollisuus poliisille: "Tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi. ([20.3.2015/272](#))"

Lastensuojelulaki 25 § mukainen ilmoitusvelvollisuus: Opetustoimessa työskentelevät "ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan hyvinvointialueelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä. ([8.7.2022/610](#))"

Väkivaltatilanteisiin puuttuminen

Jokainen oppilas on yksilöllinen ja haasteena on laatia kaikkiin mahdollisiin tilanteisiin toimintaohjetta.

Mitä väkivaltatilanteita oppilaitoksissa voi olla?

- Potkiminen
- Lyöminen
- Esineiden ja tavaroiden heittäminen luokissa, käytävillä, ruokalassa
- Töniminen, tuuppiminen
- Pureminen, sylkeminen luokissa, ruokalassa, käytävillä
- Sanallinen solvaaminen, uhkaaminen, haukkuminen
- Fyysinen uhoaminen
- Estäminen: esim. oppilas telkeää oven kiinni
- Leikkiaseella uhkaaminen
- Koston tai harhoihin perustuva aggressio
- Itsetuhoisuus; itsensä vahingoittamista raapien, purren, nyppien jne.

Huutaminen

- Oppilaan kommunikoinnin vaikeudet voivat aiheuttaa huutamista
- oppilas laitetaan turvalliseen tilaan rauhoittumaan valvotusti
- tunneilmaisua yritetään rauhoittaa oppilaan tilanteen mukaan
- Keskustellaan rauhoittumisen jälkeen tilanteesta oppilaan kanssa
- Yhteys huoltajiin saman päivän aikana tilanteesta
- Muut oppilaan tukitoimet
- Henkilöstön kesken keskustelu tilanteesta
- Mikäli tilanne tuntuu edelleen henkilöstön kesken haastavalta, keskustelu rehtorin kanssa tilanteesta

Solvaaminen, nimittely ja sylkeminen

- Yritetään sanallisesti/kuvakkeiden/viittomien avulla rauhoittaa tilanne
- Keskustellaan, mikä on soveliaa kielenkäyttöä tai muuta toimintaa
- Oppilas laitetaan turvalliseen tilaan rauhoittumaan aikuisen valvomana
- Käydään läpi oppilaan kanssa syy-seuraus-suhteen periaatetta
- Yhteys huoltajiin saman päivän aikana tilanteesta
- Muut oppilaan tukitoimet
- Henkilöstön kesken keskustelu tilanteesta
- Mikäli tilanne tuntuu edelleen henkilöstön kesken haastavalta, keskustelu rehtorin kanssa tilanteesta

Potkiminen, lyöminen, pureminen, esineiden ja tavaroiden heittäminen, töniminen, tuuppiminen, estäminen, fyysinen uhoaminen

- Yritetään sanallisesti/kuvakkeiden/viittomien avulla rauhoittaa tilanne
- Turvataan toisten oppilaiden ja aikuisten turvallisuus tarvittaessa poistamalla tilasta
- Hälytetään tarvittaessa muita aikuisia paikalle
- Oppilaan tilasta pyritään tekemään mahdollisimman turvallinen esimerkiksi laittamalla sakset yms. esineet lukittuun kaappiin.
- Mikäli oppilas heittelee tavaroita, yritetään saada hänen ympäristönsä mahdollisimman vähäiseksi erilaisista tavaroista
- Mikäli tilanne ei rauhoitu pyydetään paikalle rehtori, apulaisrehtori tai vararehtori
- Rehtori voi evätä koulupäivän ja sitä seuraavan päivän turvallisuutta vaarantavan oppilaan osalta. Tällöin huoltajia pyydetään hakemaan oppilas kotiin. Mikäli huoltajia ei tavoiteta, ollaan yhteydessä sosiaalitoimeen.
- Mikäli tilanne muuttuu erittäin väkivaltaiseksi ja eikä edellä mainituilla toimilla saada tilannetta hallintaan, voidaan paikalle kutsua poliisi tai ambulanssi riippuen tilanteesta
- Tärkeää on käydä tilannetta läpi, miten olisi tilanne voitu välttää

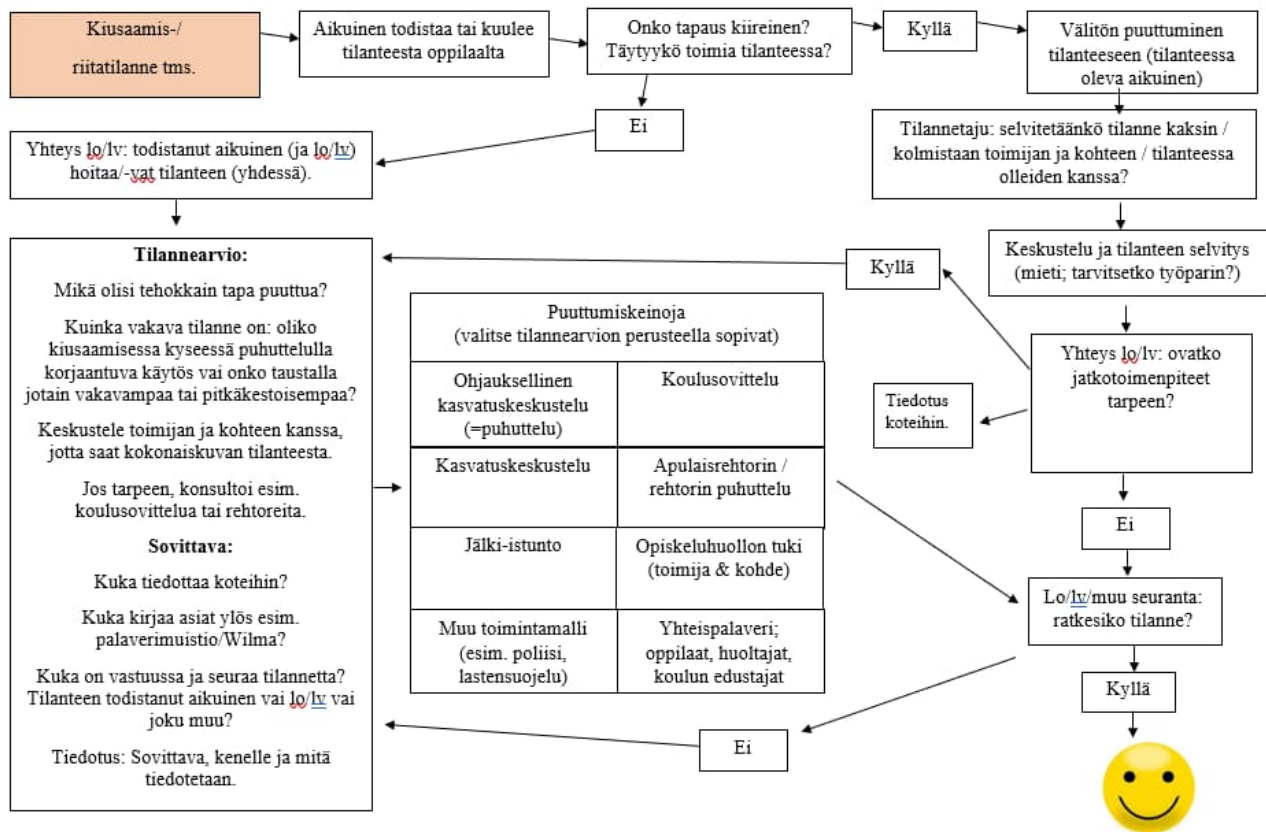
Leikkiaseella uhkaaminen

- Koulun turvallisuuskansiossa on ohjeita erilaisten uhkatilanteiden varalle
- Aseella uhkaaminen on aina vaarallinen tilanne. Poliisin ohjeistuksen mukaan myös leikkiaseisiin tulee suhtautua kuten oikeaan aseeseen, koska henkilö ei voi kaukaa sanoa, onko ase oikea vai ei.
- Oppilaalla aseeseen havainnut henkilö, käskee jämäkästi pudottamaan aseensa maahan. Tätä toistetaan, kunnes oppilas pudottaa aseensa maahan.
- Mikäli oppilas ei suostu antamaan asetta kehoituksista huolimatta, soitetaan 112 ja pyydetään poliisia paikalle
- Mikäli ase saadaan pois, pyritään varmistumaan siitä, ettei kyse ole oikeasta aseesta. Varmistukseen voidaan käyttää viranomaisapua.
- Tilanteesta tiedotetaan rehtoria, joka tekee päätöksen voiko oppilas jatkaa koulussa loppupäivän.
- Yhteys heti huoltajiin tilanteen lauettua
- Tärkeää on käydä tilannetta läpi, miten olisi tilanne voitu välttää

Itsetuhoisuus tai itsensä vahingoittaminen

- Hätävarjelun perusteella henkilöllä on oikeus estää henkeä uhkaava tilanne puuttamalla siihen
- Vakavassa tilanteessa soitetaan 112
- Lievemmissä tapauksissa otetaan yhteys opiskeluhoollon henkilöstöön
- Yhteys huoltajaan mahdollisimman pian. Yhteydenottaja sovitaan tapauskohtaisesti.
- Pyritään saamaan mahdollisimman pian opiskeluhoollon monialainen asiantuntijaryhmä koolle

KAAVIO 1: Kiusaamis- ja häirintätilanteisiin puuttuminen

5. Jälkiseurannan käytänteet

Tilannekohtaisesti arvioidaan, minkälaista jälkiseurannalle on tarve. Yleensä osapuolien sovitaan toimintamallit, miten jatkossa toimitaan tilanteiden ehkäisemiseksi. Tätä sopimusta tulee seurata vähintään kerran tilanteen jälkeen. Sopimus voidaan tehdä suullisesti tai kirjallisesti.

Huoltajiin ollaan yhteydessä joko Wilman kautta tai puhelimitse. Oppilaalle tehdään asiasta tuntimerkintä. Huoltajien kanssa järjestetään tapaaminen tarvittaessa. Tilanteen vakavuudesta riippuen asia voidaan käsitellä myös yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa, monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Tilanteiden käsittelyssä kodin ja koulun yhteistyön osalta tärkeitä ovat sekä seuranta että yhteydenpidon kirjaaminen.

6. Toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan, teon kohde tai tekijä, ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin

Opetushenkilöstö yhdessä huoltajien ja oppilaan kanssa arvioivat opiskeluhoitopalveluihin ohjautumistarpeen. Samalla sovitaan toimintatavat opiskeluhoitohenkilöstön yhteydenottamiseen tilannearvioita varten.

7. Yhteistyö huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö mukaan lukien toimintatavat ilmoitusvelvollisuudesta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille

Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä kaikissa suunnitelmassa mainituissa tilanteissa. Kiusaamis-, häirintä- ja väkivaltatilanteita selvittäessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa. Se, minkä viranomaistahon kanssa yhteistyötä tarvittaessa tehdään, mietitään ja määritellään tapauskohtaisesti.

Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöllä on virkavelvollisuus ilmoittaa sosiaalitoimeen huolesta lapsen kasvun ja kehityksen vaarantumisesta. Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöllä on salassapidon estämättä velvollisuus tehdä ilmoitus sekä lastensuojelulle että poliisille, jos on tehtävässään saanut tiedon, jonka perusteella on syytä epäillä lapsen kohdistuvaa seksuaalirikosta tai tiettyjä henkeen tai terveyteen liittyviä rikoksia, joista on säädetty rikoslain 21§. Myös alle 15-vuotiaan nuoren em. rikoksen tunnusmerkit täyttävistä teoista tulee ilmoittaa poliisille.